

Aika: 7.5.2021 klo 8.15-10.15

Paikka: Sähköinen Teams-työskentelyalusta.

Osallistujat:

Yli-Rajala Juha	konsernijohtaja	Tampere, pj.
Auvinen Oskari	kaupunginjohtaja	Kangasala,
tilalla.		
Kivineva Jarmo	vs. kehitysjohtaja	Kangasala
Hirvonen Tuomas	kunnanjohtaja	Vesilahti
Joensuu Jaakko	kansliapäällikkö	Pirkkala, 2. vpj.
Kuusisto Juha	kaupunginjohtaja	Orivesi
Linnamaa Reija	strategiajohtaja	Tampere
Nurminen Mikko	johtaja	Tampere
Piiparinen Pauli	vt. kaupunginjohtaja	Ylöjärvi
tilalla:		
Liinavuori Juha	talousjohtaja	Ylöjärvi
Rämö Heidi	kunnanjohtaja	Lempäälä, 1. vpj.
Väätäinen Eero	kaupunginjohtaja	Nokia
Nurminen Päivi	seutujohtaja	esittelijä, TKS
Pohjonen Juhani	seutusihteer	sihteer, TKS

Kutsutut:

Lyly Lauri	seutuhallituksen puheenjohtaja	Tampere
Touru Tapani	liikennejärjestelmäpäällikkö	TKS, 67 §
Välimäki Jussi	paikkatietoasiantuntija	TKS, 67 §
Lippo Antti	kehittämispäällikkö	TKS, 68 §

KÄSITELTÄVÄT ASIAT

66 § AVAUS JA EDELLISEN KOKOUKSEN TÄYTÄNTÖÖNPANO	3
67 § MAL4-SOPIMUKSEN TOTEUTUMISEN SEURANTA VUODELTA 2020.....	4
68 § ASUKASKYSELYJEN TULOKSET.....	6
69 § SEUTUSTRATEGIAN UUDISTAMINEN, TILANNEKATSAUS.....	8
70 § KOKOUKSEN 21.5. OHJELMOINTI JA SEURAAVAT KOKOUKSET	11
71 § TIEDOKSIANNETTAVAT ASIAT	12
72 § KOKOUKSEN PÄÄTTÄMINEN.....	12

66 § AVAUS JA EDELLISEN KOKOUKSEN TÄYTÄNTÖÖNPANO

8.15-8.20

Muistio 23.4.2021, liitteenä.

Asiat	Toimenpiteiden eteneminen	Vastuu
MAL4-sopimuksen toteutumisen seuranta vuodelta 2020	Päätöskäsittely tässä kokouksessa	TKS
Kävelyn ja pyöräliikenteen kehittämissuunnitelman 2.0 hyväksyminen ja toimenpiteiden käynnistäminen	Käsittelyssä seutuhallituksessa 26.5., jonka jälkeen lähetetään jäsenkuntaan toteutukseen. Ohjelman toteutuksen koordinaatio seutuyksikössä.	TKS, jäsenkunnat
Tampereen kaupunkiseudun lähijunaliikenteen tavoitteellinen tulevaisuuskuva ja tiekartta toteutukselle: tilannekatsaus	Jatkokäsittely Mastossa ja LJ:ssä. Seutuhallituksen käsittely kesäkuussa.	TKS
Seutuperehdytyksen suunnitelma	Perehdytys kytketään kuntien syksyn 2021 aikatauluihin.	TKS

Liitteet:

Muistio 23.4.2021

67 § MAL4-SOPIMUKSEN TOTEUTUMISEN SEURANTA VUODELTA 2020

Seutujohtaja Nurminen 13.4.2021

Valtion ja kaupunkiseudun maankäytön, asumisen ja liikenteen sopimus vuosille 2020-2023 hyväksyttiin jäsenkuntien valtuustoissa syksyllä 2020. Nelivuotisen sopimuksen toimeenpano käynnistyi toteutuksen ohjelmoinnilla ja on edennyt ensimmäiseen seurantavaiheeseen. Seurantakokous valtion kanssa on 4.6.2021.

4. MAL-sopimus sisältää ennätysmäärän toimenpiteitä ja aikaisempaa paremman taloudellisen saannon valtiolta. Vastavuoroisesti sopimus edellyttää kunnilta omaa panostusta sopimuksen toteutumiseen.

Sopimuksessa on kaksi teemaa:

1. Kestävä ja vähähiilinen yhdyskuntarakenne ja liikennejärjestelmä
2. Asuminen ja elinympäristön laatu

Asumisen osalta sopimus ohjaa asuntotuotannon määrää, laatua ja sijoittumisen periaatteita. Sopimus edellyttää myös seudullisen asuntopolitiikan uudistamista. Valtio tukee seudun työtä ARAn rahoitusvälinein, joista uusin, on ns. käynnistysavustukset.

Liikenteessä sopimus painottaa investointeja kestäväan liikkumiseen. Valtio kohdistaa rahoitusta erityisesti joukkoliikenteeseen, raitiotiehen sekä kävelyn ja pyöräilyn edistämiseen. Myös lähijunapilotille on luvattu jatkoa ja rahoitusta kuntien asemanseutuihin. Osa valtion rahoituksesta on korvamerkittyä seudulle ja osa hakemuksiin perustuvaa.

Vuonna 2011 alkanut MAL-sopimusmenettely on laajentunut kymmenessä vuodessa Tampereen seudun pilottisopimuksesta suurten kaupunkiseutujen (7) menettelyksi. Sopimukseen on sisällytetty jatkuvuutta tukeva 10 vuoden visio-osuus. Viimevuoden aikana MAL-sopimus on kytketty myös kansalliseen liikennejärjestelmäsuunnitelmaan.

Paikkatietoasiantuntija Jussi Välimäki ja liikennejärjestelmäpäällikkö Tapani Touru ovat vastanneet seurantaraportin koonnista kuntien asiantuntijoiden kanssa. Masto ja liikennejärjestelmätyöryhmä ovat käsitelleet alustavia tietoja kokouksissaan 14.4.2021.

Kuntajohtajakokoukselle esitellään tässä vaiheessa alustava seurantaraportti, joka viimeistellään hyväksyttäväksi kokouksessa 7.5.2021.

Jussi Välimäki ja Tapani Touru selostavat asiaa kokouksessa.

Asia käsitellään seutuhallituksessa 26.5.2021.

Liite:

- MAL4-seuranta/esittelyaineisto/luonnos
- viimeistely aineisto toimitetaan 5.5. jälkeen

Kuntajohtajakokous 7.5.2021

Päätösehdotus.

Seutujohtaja Nurminen

Kuntajohtajakokous päättää omalta osaltaan

hyväksyä MAL4-sopimuksen seurannan vuodelta 2020,

että seutuyksikkö voi viimeistellä seurannan valtio-osapuolen kanssa käsiteltäväksi ja

että seurantaraportti lähetetään jäsenkuntien kunnanhallitusten käsiteltäväksi.

Päätös.

Päätösehdotus hyväksyttiin.

68 § ASUKASKYSELYJEN TULOKSET

Kehittämispäällikkö Lippo

Seutustrategian yksi kärkiviesti tähtää asukkaita osallistavan toimintaympäristön rakentamiseen ja asukkaiden äänen hyödyntämiseen seudullisessa suunnittelussa. Yksi työkalu tähän on asukaskyselyiden toteuttaminen. Masto-työryhmän vetämässä seudun asuntopoliittisen ohjelman uudistamisen yhteydessä haluttiin myös tutkia asukkaiden kokemuksia asumisesta, asumisen laatutekijöistä ja asumispreferensseistä. Lisäksi seudun ennakoitavuuden käynnistyessä todettiin tarve ymmärtää paremmin asukkaita ja kerätä hiljaista tietoa niin nykyisiltä, kuin entisiltä seudun asukkailta. Nämä tavoitteet tiedostaen päätettiin talvella toteuttaa ensimmäiset seututasoiset asukas- ja poismuuttajakyselyt. Kyselyt toteutettiin verkkokyselyinä vuoden vaihteen ympärillä. Kumpaankin kyselyyn saatiin noin 1800 vastausta, eli yhteensä lähes 3600 seudun nykyistä tai entistä asukasta vastasi kyselyyn.

Nostoja asukaskyselyistä:

- Kaupunkiseudun nykyisten asukkaiden tyytyväisyys suositteluhaluksella mitattuna on varsin hyvä. Seudun pitovoima näyttää kohtuullisen hyvältä, vain 7% harkitsee muuttoa pois seudulta. Asukastyytyväisyys korreloi alueellisten hyvinvointitasojen kanssa, muutamaa (sinivihreää) alueellista poikkeusta lukuun ottamatta.
- Kaupunkiseudun kiistattomina vahvuuksina voidaan pitää: liikunta- ja urheilumahdollisuudet, seudun maine, opiskelumahdollisuudet ja kulttuuri- ja vapaa-ajan mahdollisuudet.
- Kaupunkiseudun heikkoudet ovat työllistymismahdollisuudet, liikennemelu (ja ilmansaasteet), asumisen väljyys ja seudun sisäinen joukkoliikenne.
- Tyytyväisimmät asukkaat asuvat pari-, rivi-, tai erillistaloissa
- Asumisen ihanteiden osalta voidaan tunnistaa erilaisia asukasryhmiä, esim. vilkas vs. rauhallinen ympäristö, ja suhtautuminen yhteisöllisyyteen ja monikulttuurisuuteen. Yhteisiä nimittäjiä eri ryhmille ovat tarve lähikaupalle ja lähiluonnolle.
- Lähes 1/3 vastaajista olisi valmis maksamaan 10-25% enemmän asumisesta nykyisellä tulotasolla, mikäli voisi valita paremmin asumisen ihanteita vastaavan asumistavan. Maksukykyä paremmalla laatusalla toteutetulle asumiselle näyttää siis olevan.
- Avoimesta palautteesta 34% liittyi tiivistyvään rakenteeseen, asumisen tehokkuuteen ja laatuun, tai tontteihin. Suhtautumisessa joukkoliikenteeseen näkyi polarisoitumista. Kritiikkiä sai myös luontoalueiden supistuminen rakentamisen tieltä.
- Vastanneista 50% asuu Tampereella.

Nostoja poismuuttajakyselyistä:

- Ihmiset muuttavat pois seudulta useimmiten työn perässä. Yli kolmanneksella vastaajista työhön liittyvät syyt olivat seudulta poismuuton taustalla. Korkeasti koulutetuista 60% kertoi muuton taustalla olleen työhön liittyvät syyt.

- Työllistymismahdollisuudet saavat seudun laatutekijöissä huonoimmat arviot. Muut heikkoja arvioita saaneet tekijät ovat asunto- ja tonttitarjonta, asumisen väljyys ja ympäristön terveellisyys (melu, ilmanlaatu).
- Poismuuttaneista 62% on jokseenkin tai erittäin halukas muuttamaan takaisin seudulle. Seudulta kotoisin olevat, nuoremmat sukupolvet ja naiset ovat keskimäärin halukkaampia palaamaan. Mitä korkeampi koulutus, sitä haluttomampi muuttamaan takaisin.
- Poismuuttaneiden suositteluindeksi Tampereen seudusta vaihtelee merkittävästi sukupolvittain. Alle 25-vuotiaat suosittelevat seutua jopa enemmän, kuin seudun nykyiset asukkaat keskimäärin. Yli 40-vuotiaiden ryhmässä seutuun kriittisesti suhtautuvia on huomattava enemmistö, kun taas alle 40-vuotiaissa kriitikot ovat selvä vähemmistö.
- Parhaiten seutua kuvaavat adjektiivit vastaajien mukaan ovat kehittyvä, viihtyisä, rento, eläväinen ja perinteikäs. Huonoiten seutua kuvaavat adjektiivit ovat rauhallinen, kiehtova, luonnonläheinen ja turvallinen. (Rauhattomuus, turvallisuuden puute, huumekauppa ja melu nousevat esiin myös vastaajien avoimissa palautteissa.)
- 83% vastaajista kotikunta seudulla ennen poismuuttoa oli Tampere.

Kyselyn tuloksia hyödynnetään mm. seutustrategian laadinnassa ja rakennesuunnitelman (kaupunkiseutus suunnitelman) päivityksessä.

Kehittämispäällikkö Lippo selostaa kokouksessa kyselyiden tarkempia tuloksia johtopäätöksineen ja suosituksineen.

Asia käsitellään seutuhallituksessa 26.5.

Liite

- kooste kyselyjen tuloksista

Kuntajohtajakokous 7.5.2021

Päätösehdotus.

Seutujohtaja Nurminen

Kuntajohtajakokous päättää omalta osaltaan

merkitä kyselyn tulokset tiedoksi

Päätös.

Päätösehdotus hyväksyttiin.

69 § SEUTUSTRATEGIAN UUDISTAMINEN, TILANNEKATSAUS

Seutujohtaja Nurminen

Seutustrategian uudistaminen on edennyt alustavan työsuunnitelman ja kumppanin valinnan osalta. Valmistelua on pohjustettu strategiatyöryhmässä. Tavoitteena on toteuttaa prosessi, joka haastaa kaupunki-seudun yhteistyön uudelle tasolle.

Strategian uudistamisen päävaiheet ovat:

a) Yhteistyön tahtotila ja strategian pääviestit (3-5 pääviestiä)

Työvaiheessa keskeistä on uusien päättäjien osallistaminen ja sitouttaminen seutuyhteistyöhön kunnissa ja seutuhallinnossa. Työvaiheessa ovat mukana myös kuntajohtajat, seututyöryhmien puheenjohtajat ja kuntayhtymän asiantuntijat sekä BusinessTampereen edustajat.

b) Kärkitavoitteet pääviesteille (noin 2-4 tavoitetta/pääviesti)

Työvaiheessa keskeistä on yhteistyön pääviestien tarkentaminen kohti toteuttamista sekä osapuolten roolien tunnistaminen toimeenpanossa. Työvaiheessa ovat mukana kunnanhallitukset, seutuhallitus, kuntajohtajat, seututyöryhmien puheenjohtajisto ja kuntayhtymän asiantuntijat sekä BusinessTampereen edustajat

c) Toimenpiteet kärkitavoitteille (noin 2-4/kärkitavoite)

Työvaiheessa keskeistä on jäsenkuntien asiantuntijoiden roolin korostaminen strategian toimeenpanossa ja toteutuksessa. Työvaiheessa ovat mukana seudullisten työryhmien jäsenet ja seututoimiston asiantuntijat sekä BusinessTampereen edustajat.

d) Seutustrategia-asiakirjan kokoaminen päätöskäsittelyyn

Työvaiheessa keskeistä on tiivistää strategiaproessin keskeiset tulokset strategia-asiakirjan laadukkaaseen esittämismuotoon, joka toimii sähköisen ja perinteisen strategiaesittelyn tukena valtuustojen päätöksenteossa.

e) Jälkimarkkinoinnin suunnittelu

Työvaiheessa keskeistä on vahvistaa seutustrategian tunnettuutta. Jälkimarkkinointia tehdään strategian tultua hyväksytyksi valtuustokauden puolella välissä.

Kumppanin valintaa on valmisteltu strategiatyöryhmässä ja menettely etenee avoimena tarjouskilpailuna. Tarjoutumisvaiheen päätyttyä työ-

suunnitelmien esittely on pyydetty seuraavilta konsulttitoimistoilta Demos Helsinki, Gaia Consulting ja MDI. Tarjoukset esitellään strategiatyöryhmälle 19.5., joka tekee ehdotuksen konsulttikumppanin valinnasta.

Konsulttikumppanilta odotetaan suurten kaupunkiseutujen toimintaympäristön ja seutuyhteistyön hallintaa, tulevaisuusorientaatio ja kansainvälisyyttä prosessia rikastuttamaan, moderneja työskentelytapoja ja välineitä työvaiheiden toteuttamiseen sekä hyvää viestinnällistä näkemystä ja viestintätaitoa strategian sisäistämistä ja sitouttamista tukemaan.

Seutuluotsi on jatkanut työskentelyä seutustrategiaa tukevasta skenaariotyöskentelystä. Alkuvaiheessa on tunnistettu kestävään siirtymään liittyviä globaaleja ja kansallisia muutostekijöitä seutuperhettä osallistavalla tavalla. Ns. tulevaisuuskysely oli auki kaikille työryhmille, kuntajohtajakokoukselle ja seutuhallitukselle.

Kestävään siirtymään vaikuttavat muutosilmiöt on jäsennetty kahdeksaan teemaan, jotka Seutuluotsi käsitteli kokouksessaan 29.4 ja joiden viimeistelyä jatketaan. Kesäkuussa työ jatkuu skenaarioiden laadinnalla.

Kestävään siirtymän teemat / niihin liittyvät ilmiöt on ryhmitelty seuraavasti:

1. Hyvinvoinpalveluiden rahoitus / sote-uudistus, kestävä elvytys, väestörakenteen muutos
2. Kumppanoituminen (seutuyhteistyö) / kuntien roolien muutos ja eriytyminen, kaupunkiseutusunnittelu, edunvalvontaverkostot
3. Kestävä liiketoiminta ja talouden veturit / uudet talouden muodot, vastuullisuus, vihreä energia, globaali talous, public-private, raskaan teollisuuden paluu
4. Digitaaliset kyvykkyydet / älyteknologia, työn, osaamisen ja ammattien muutos
5. Väestökehitys / ikääntyminen, maahanmuutto, monipaikkaisuus, työn murros, kaupungistuminen ja kilpailu
6. Liikkumisen kulttuuri / sähköinen liikenne, liikkumattomuus, kestävä liikkuminen, autoton elämäntapa
7. Ekologinen kriisi / Ilmastonmuutos, luonnon monimuotoisuus, luontosuhteen muutos, resurssiniukkuus, denialismi
8. Asukkaiden hyvinvointi / eriytyminen ja eriarvoisuus, polarisaatio, piilevä pahoinvointi, osallisuus

Päätösehdotus.	Kuntajohtajakokous 7.5.2021 Seutujohtaja Nurminen
	Kuntajohtajakokous päättää käydä ohjaavan keskustelun seutustrategian uudistamisen jatkovalmistelusta.
Päätös.	Päätösehdotus hyväksyttiin.

70 § KOKOUKSEN 21.5. OHJELMOINTI JA SEURAAVAT KOKOUKSET

Kokoukset perjantaisin klo 8.15-10.15.

Kuntajohtajakokous käy keskustelun seuraavan kokouksen tavoitteellisista teemoista ja valmistelun pääpiirteistä.

23.4.,
MAL-seuranta
Lähijuna/lähtötietoselvitys
KÄPY-ohjelma loppuraportti
Seutuperehdytyksen suunnitelma

7.5,
MAL-seuranta, päätöskäsittely
Asukaskyselyn tulokset
Syötteet strategian päivitykseen

21.5.,
Aspol-ohjelma, luonnos lausunnoille
Lähijunaskenaariot
LIITU2-raportti/seutuliike
Kaupunkiseutusunnitelma/MRL

27.5. Pyöreän pöydän keskustelu

4.6., 18.6.,
TA-raami 2022, lähetekeskustelu
MAL-hankkeiden ohjelmointi
Lähijunavisiot ja työskentelyn ohjaaminen
Seudullinen digitaalinen kansalaispaneeli

Syksyllä:

Muun muassa
Seutustrategian työsuunnitelma
Seutustrategian skenaariot
Tampereen kaupungin korkeakoulukumppanuus
Aspol-ohjelman lausunnot ja hyväksyminen
Yhteiskokous seutuhallituksen kanssa
Nuorisopalvelukokonaisuuden tilannekuva
Ilmastonmuutoksen sopeutumisen toimenpidesuosituks
Rajaton seutu -elinkeinovyöhykkeet

71 § TIEDOKSIANNETTAVAT ASIAT

Seutujohtajan ajankohtaiset infoasiat:

Väestökehityksen osatekijät Q1/2021 ja vuoden 2020 lopullinen väestömäärä.

Kuntajohtajien pyöreän pöydän keskustelu 27.5

Kuntayhtymä on jättänyt hankehakemuksen MAL-suunnittelussa- ja seurannassa hyödynnettävän tietomallityön kehittämiseksi. Yhteyshenkilönä Jussi Välimäki. VM:n rahoitus on kohdistettu kuntien toiminnan ja palveluiden digitalisaation kehittämiseen **rakennetun ympäristön toimialalla** sekä **digitaalisen turvallisuuden edistämiseen** kuntien toiminnan ja johtamisen jatkuvuuden varmistamiseksi.

Kuntajohtajien info ja keskusteluasiat:

72 § KOKOUKSEN PÄÄTTÄMINEN

Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 9.55.